

KODEKS ETYCZNY LAUREATÓW I BENEFICJENTÓW FUNDACJI NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ

Niniejszy dokument wskazuje podstawowe wartości i zasady obowiązujące wszystkie osoby korzystające ze wsparcia Fundacji. Wszelkie przypadki ich łamania, potwierdzone przez właściwe instancje, stanowią dla Fundacji podstawę do odrzucenia wniosku o finansowanie lub do wstrzymania dalszego finansowania, a w skrajnych przypadkach mogą skutkować podjęciem przez Fundację postępowania prawnego o zwrot przyznanych środków.

§ 1

Badania prowadzone przez laureatów i beneficjentów Fundacji powinny zawsze służyć dobru społecznemu, zmierzać do poszerzenia granic wiedzy naukowej oraz do rozwoju cywilizacyjnego Polski.

§ 2

W prowadzeniu badań naukowych z udziałem ludzi wymagane jest bezwzględne stosowanie zasady poszanowania godności człowieka.

§ 3

Laureaci i beneficjenci, niezależnie od etapu swojej kariery zawodowej, muszą znać obowiązujące krajowe, sektorowe i instytucjonalne przepisy regulujące warunki ich pracy, w tym także przepisy dotyczące praw własności intelektualnej; prowadzić badania naukowe i wydatkować przyznane środki zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami prawnymi oraz spełniać wymagania i warunki umowy zawartej z Fundacją.

§ 4

Laureaci i beneficjenci zobowiązani są do przestrzegania zasad starannego, przejrzystego i efektywnego zarządzania finansami oraz do współpracy w przebiegu działań kontrolnych podjętych z inicjatywy Fundacji lub też innych organów upoważnionych do kontroli przebiegu ich pracy badawczej.

§ 5

Fundacja wymaga od swoich laureatów i beneficjentów przestrzegania i rozpowszechniania w swojej pracy naukowej najwyższych standardów etycznych i podstawowych zasad dobrej praktyki w nauce, stosowania standardów profesjonalizmu i uznawania wkładu konkurentów i poprzedników w uzyskanie wyników badawczych.

§ 6

W szczególności, niedopuszczalne są przejawy nierzetelności naukowej, polegające na fabrykacji¹ czy fałszowaniu² danych przy prowadzeniu i prezentowaniu wyników badań naukowych, jak i aplikowaniu o fundusze.

¹ **Fabrykacja** (zmyślanie) polega na preparowaniu, rejestrowaniu i publikowaniu nieuzyskanych wyników lub innych danych.

² **Falszowanie** polega m.in. na manipulacji materiałem badawczym, wyposażeniem lub metodą oraz na zmienianiu lub pomijaniu danych doświadczalnych w ten sposób, że wyniki badań nie zostają prawdziwie przedstawione.

§ 7

Laureaci i beneficjenci zobowiązani są do skrupulatnego przestrzegania zasad autorstwa publikacji naukowych. Dyskwalifikujące jest dopuszczenie się plagiatostwa³ w jakiegokolwiek formie. Laureaci i beneficjenci muszą bezwzględnie przestrzegać zasady poszanowania praw własności intelektualnej oraz wspólnej własności w przypadku badań prowadzonych we współpracy z wychowankami, innymi naukowcami lub opiekunem. Tytułu do współautorstwa nie stanowią takie działania, jak pozyskiwanie funduszy, dostarczenie materiałów, wykształcenie współautorów w stosowaniu metod, zbieranie i zestawianie danych, czy kierowanie instytucją, w której badania są prowadzone

§ 8

Fundacja wymaga zabezpieczania i starannego przechowywania pierwotnych wyników badań, które powinny opierać się na weryfikowalnych świadectwach i mieć właściwą dla metodologii danej dziedziny nauki formę zapisów. Brak takich danych, w przypadkach postępowania w sprawie zarzutu nierzetelności naukowej, będzie traktowany jako okoliczność obciążająca.

§ 9

Laureaci i beneficjenci pełniący rolę opiekunów naukowych, mentorów, liderów czy kierowników, powinni wypełniać tę funkcję zgodnie z najwyższymi standardami zawodowymi i angażować się w budowanie partnerskich relacji z początkującymi pracownikami naukowymi, tak by wspierać pomyślny rozwój ich kariery. Laureaci i beneficjenci powinni zapewnić pozostającym pod ich opieką młodym naukowcom odpowiednie warunki do zdobywania niezależnej pozycji naukowej.

§ 10

Laureaci i beneficjenci zobowiązani są do adekwatnego uznawania znaczenia dorobku naukowego i samodzielności naukowej innych naukowców, zwłaszcza młodych, niezależnie od zajmowanego stanowiska, tytułu czy uwarunkowań prawnych.

§ 11

Fundacja wymaga od laureatów i beneficjentów, aby w procesie rekrutacji współpracowników na stanowiska badawcze stosowali przejrzyste procedury oparte o zasadę równego dostępu do informacji, przejrzystości, niedyskryminacji i jasności kryteriów konkursowych. Rekrutacja powinna odbywać się na zasadzie otwartego konkursu umożliwiającego uczestnictwo naukowcom z całego kraju i zagranicy.

§ 12

Niedopuszczalne jest dyskryminowanie współpracowników ze względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne, religię, orientację seksualną, język, niepełnosprawność, przekonania polityczne oraz status społeczny. Niedopuszczalne jest także stosowanie mobbingu związanego np. z relacjami zawodowymi, niewłaściwym postrzeganiem konkurencji, sytuacją wiekową czy społeczną innych naukowców.

§ 13

W kontaktach z mediami i podmiotami gospodarczymi laureaci i beneficjenci zobowiązani są do rzetelnego informowania o wynikach prowadzonych przez siebie badań.

§ 14

Ponadto Fundacja wymaga, aby wnioskodawcy posiadali wszelkie niezbędne do prowadzenia badań pozwolenia przed ich rozpoczęciem. W szczególności:

³ **Plagiatostwo** polega na przywłaszczeniu cudzych idei, metod, wyników lub określeń bez właściwego odniesienia. Plagiatem jest także nieautoryzowane wykorzystanie informacji uzyskanych w trakcie poufnego recenzowania wniosków i rękopisów.

- w przypadku projektów związanych z koniecznością wykonania doświadczeń na zwierzętach - zgodę właściwej komisji etycznej, wymaganą na podstawie przepisów o doświadczeniach na zwierzętach,
- w przypadku projektów dotyczących prowadzenia badań nad gatunkami roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową lub na obszarach objętych ochroną - zgodę lub zezwolenie wymagane na podstawie przepisów o ochronie przyrody,
- w przypadku projektów związanych z prowadzeniem badań nad organizmami genetycznie zmodyfikowanymi lub z zastosowaniem takich organizmów - zgodę wymaganą na podstawie przepisów o organizmach genetycznie zmodyfikowanych,
- w przypadku projektów związanych z prowadzeniem badań klinicznych – zgodę lub zezwolenie wymagane odpowiednimi przepisami.

§ 15

Fundacja zastrzega sobie prawo do upublicznienia informacji o wynikach badań prowadzonych dzięki finansowaniu uzyskanemu z Fundacji, lecz nie rości sobie praw do współwłasności patentów ani żadnej innej własności intelektualnej powstałej dzięki otrzymaniu wsparcia z Fundacji.

§ 16

Fundacja nie finansuje badań na zarodkach ludzkich oraz badań tworzących popyt na nowo wyprowadzone z embryonów ludzkich linie komórkowe, tzn. linie wyprowadzone po terminie przyjęcia przez Fundację niniejszego zapisu, tj. później niż w grudniu 2010 r.

Kodeks etyczny laureatów i beneficjentów FNP został uchwalony przez Zarząd Fundacji 5 marca 2008 r.; par. 16 został dodany 1 grudnia 2010 r.